

ERFGOED IN DE PROVINCIALE VERKIEZINGEN

Inleiding

Cultureel erfgoed is in iedere provincie aanwezig. Onder het cultureel erfgoed vallen gebouwen, landschappen en collecties in musea, maar erfgoed is ook in de bodem of onder water te vinden. Naast dit materiële erfgoed is er ook in iedere provincie immaterieel erfgoed zoals tradities, rituelen, verhalen en streektalen. Overheden letten erop dat er goed voor het erfgoed wordt gezorgd door het te beschermen, te behouden en te benutten. Erfgoed heeft kernkwaliteiten die de kwaliteit van de leefomgeving bevorderen, het verbindt en inspireert mensen.

Provincies en erfgoed

De bescherming van monumenten is een verantwoordelijkheid van Rijk en gemeenten en voor de omgang met monumenten zijn gemeenten eerstverantwoordelijk. Provincies zijn verantwoordelijk voor de subsidiëring van restauraties van rijksmonumenten en voor de advisering aan gemeenten bij vergunningen in het buitengebied. Daarnaast zijn de provincies verantwoordelijk voor de inrichting van provinciale steunpunten monumentenzorg en voor het toezicht op de gemeentelijke taakuitoefening op het terrein van het erfgoed. Tenslotte hebben de provincies met Provinciale Omgevingsvisies en -plannen de mogelijkheid cultuurhistorie te borgen en met eigen middelen het erfgoed financieel te ondersteunen.

De Federatie Particuliere Monumenteneigenaren (FPMe) heeft zes aanbevelingen geformuleerd die in provinciale verkiezingsprogramma's een plaats kunnen krijgen.

Aanbeveling 1 Cultuurhistorie in omgevingsplannen

Het borgen van cultuurhistorie in provinciale waardenkaarten biedt kansen voor het opnemen van cultuurhistorie in provinciale omgevingsplannen. Het monitoren van de staat van het erfgoed kan daarbij een belangrijk hulpmiddel zijn.

Aanbeveling 2 Bevorder kennis, kunde en capaciteit bij gemeenten en steunpunten

Veel kleinere, maar ook grotere gemeenten hebben onvoldoende kennis, kunde en capaciteit beschikbaar voor een actieve loketfunctie en voor de keten van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). De voorlichting aan monumenteneigenaren laat bij veel gemeenten te wensen over en de VTH-keten functioneert onvoldoende, waardoor de kwaliteit van de instandhouding van monumenten in gevaar komt. De toezichthoudende verantwoordelijkheid van provincies kan bijdragen aan het stimuleren van gemeenten en, waar dat nodig is, door het ondersteunen van gemeenten via de provinciale steunpunten monumentenzorg.

Aanbeveling 3 Stimuleer herbestemming en verduurzaming van monumenten

Monumenten kunnen niet altijd worden gebruikt voor functies waar zij oorspronkelijk voor zijn gebouwd. Voorbeelden daarvan zijn kerken, boerderijen en industriële gebouwen. Het herbestemmen van deze monumenten bevordert niet alleen een duurzaam gebruik van bouwmaterialen, maar biedt ook kansen ter bevordering van de verduurzaming van deze gebouwen en de leefbaarheid van de omgeving. Ook het bijdragen aan het oplossen van het woningtekort is een mogelijkheid bij herbestemmen van monumenten.

Aanbeveling 4 Bevorder samenwerking van erfgoedorganisaties

Veel erfgoedorganisaties functioneren dankzij de inzet van vrijwilligers. Deze vrijwilligers beschikken over kennis en vaardigheden, die vaak onvoldoende worden benut. Het laten samenwerken en

faciliteren van een professionele ondersteuning biedt mogelijkheden voor krachtenbundeling en inzet van kennis die ten goede van het erfgoed kan komen.

Aanbeveling 5 Stimuleer de provinciale erfgoedinstellingen

Provinciale erfgoedinstellingen als de erfgoedhuizen en de provinciale monumentenwachten zijn van grote waarde in de erfgoedinfrastructuur. Zij zijn de uitvoeringsorganisaties voor gemeenten en eigenaren, maar zijn (mede) afhankelijk van provinciale middelen, waarover in een ver verleden afspraken tussen Rijk en provincies zijn gemaakt. Deze organisaties kunnen door voorlichting en ondersteuning in belangrijke mate bijdrage aan de instandhouding van het gebouwde en groene erfgoed.

Aanbeveling 6 Bevorder erfgoededucatie en burgerparticipatie

Publieke betrokkenheid is essentieel voor het erfgoed. Het bieden van de mogelijkheid om burgers te betrekken bij het erfgoed en desgewenst ook te bekwamen in de erfgoedsector draagt bij aan een goede infrastructuur voor het erfgoed.

Het omzetten van onze aanbevelingen door verankering in beleid vereist tevens een uitvoeringsagenda waarmee het beleid in daden wordt omgezet. Voor een dergelijke uitvoeringsagenda zullen ook middelen beschikbaar moeten komen. De FPMe spreekt de hoop uit dat de politieke partijen in Provinciale Staten erfgoed op de politieke agenda zetten.

FPMe/augustus 2022